

RADA MIEJSKA W ŻMIGRODZIE
Plac Wojska Polskiego 2-3
55-140 Żmigród

Załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Żmigrodzie
Nr 0007.VI.42.2015 z dnia 27.02.2015 r.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015-2032

Żmigród, 2015

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
2.1. Ogólna charakterystyka gminy	4
2.2. Położenie administracyjne	4
2.3. Położenie geograficzne	4
2.4. Środowisko naturalne	5
2.5. Ochrona przyrody.....	6
2.6. Gleby.....	7
2.7. Wody powierzchniowe.....	7
2.8. Wody podziemne.....	8
2.9. Klimat.....	8
3. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	9
3.1. Azbest - informacje ogólne	9
3.2. Przepisy prawne dotyczące problematyki azbestowej	10
3.3. Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest	12
3.3.1. Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest	12
3.3.2. Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych	16
3.3.3. Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	25
3.3.4. Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	29
4. DIAGNOZA STANU – AKTUALNY STAN W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY	31
4.1. Dotychczasowe działania gminy	31
4.2. Rodzaj, stan, ilość i miejsce występowania wyrobów zawierających azbest	32
4.3. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (na podstawie przeprowadzonej inventaryzacji oraz danych przekazanych mieszkańcom).	38
5. CELE I ZADANIA PROGRAMU	39
6. HARMONOGRAM REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ PROGRAMU	40
7. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU	42
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	44
8.1. Środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki...44	

8.2.	Środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	44
8.3.	Bank Ochrony Środowiska	45
8.4.	Środki z Unii Europejskiej	45
8.5.	Środki własne Gminy	46
8.6.	Środki własne Gminy oraz środki zewnętrzne	46
9.	ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRZEPISAMI PRAWNYMI ORAZ DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI I STRATEGICZNYMI	47
10.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM, MONITORING I OCENA WDRAŻANIA PROGRAMU	49
10.1.	Zarządzanie programem	49
10.2.	Monitoring i ocena wdrażania programu	49
11.	OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	50
12.	PODSUMOWANIE	51

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba zinwentaryzowanych budynków z pokryciem azbestowym w poszczególnych miejscowościach	34
Tabela 2.	Wyniki inwentaryzacji według funkcji budynków	37
Tabela 3.	Ilość wyrobów azbestowych w zależności od rodzaju wyrobów	38
Tabela 4.	Ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych	38
Tabela 5.	Ilość wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia	40
Tabela 6.	Harmonogram zadań do realizacji w ramach „Programu”	41
Tabela 7.	Koszty usunięcia azbestu w poszczególnych przedziałach czasowych	42
Tabela 8.	Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach	43
Tabela 9.	Wskaźniki monitorowania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015 – 2032”	50

SPIS RYSUNKÓW

Wykres 1.	Ilość wyrobów zawierających azbest [m ²] w poszczególnych miejscowościach.....	35
Wykres 2.	Ilość obiektów obiektów z azbestem [szt.] w poszczególnych miejscowościach.....	36
Wykres 3.	Ilość wyrobów azbestowych zlokalizowanych na budynkach mieszkalnych, gospodarczych, mieszkalno-gospodarczych oraz zmagazynowanych na przymie.....	37
Wykres 4.	Ilość wyrobów zawierających azbest wg. stanu technicznego.....	38

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1	Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.....	54
Załącznik nr 2	Informacja o wyrobach zawierających azbest.....	56
Załącznik nr 3	Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsc ich występowania.....	58
Załącznik nr 4	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach.	

1. WSTĘP

Realizując zapisy „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r., Burmistrz Gminy Żmigród w 2008 roku zlecił opracowanie „Programu usuwania azbestu z terenu gminy Żmigród”.

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (dalej *POKA*), zmienionego uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. Program ten stanowi podstawę opracowania nowego dokumentu pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015 – 2032” (dalej „Program”).

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Ogólna charakterystyka gminy

Miasto i Gmina Żmigród – należy do grupy gmin o charakterze miejsko-wiejskim i jest w tej kategorii jedną z większych gmin województwa dolnośląskiego.

Obszar Gminy wynosi 292,0 km² i jest zamieszkały przez 14 771 mieszkańców, co plasuje gminę na 7 miejscu pod względem powierzchni oraz na 22 miejscu pod względem liczby mieszkańców w województwie dolnośląskim, spośród gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Gmina posiada wybitnie rolniczy charakter, składa się z 30 sołectw oraz centralnego ośrodka municypalnego miasta Żmigród, które jest największą i najliczniej zamieszkałą miejscowością gminy a zarazem siedzibą gminy oraz innych organów władzy samorządowej i państwowej. Samo miasto liczy 6 431 (dane z 30 czerwca 2014 r.) mieszkańców, tj. 43 % ogółu ludności gminy. Miasto pełni funkcje centrum gospodarczo - handlowo – administracyjnego. Na terenach wiejskich zamieszkuje 8 340 osób.

2.2. Położenie administracyjne

Administracyjnie gmina Żmigród położona jest w województwie dolnośląskim, powiecie trzebnickim i należy do typowych gmin miejsko-wiejskich z wyraźnie wykształconym ośrodkiem stołecznym. Gminę Żmigród tworzy 30 sołectw oraz miasto Żmigród, w którym znajduje się jej siedziba. Gmina zajmuje północno-zachodnią część powiatu trzebnickiego leżącego w północnej części Dolnego Śląska. Gmina od wschodu graniczy z gminą Milicz i na niewielkim odcinku z gminą Trzebnica od południa z gminą Prusice od zachodu z gminą Wińsko i Wąsosz zaś od północy z gminą Rawicz, która znajduje się już na obszarze wielkopolski. Granice gminy stanowią północno-zachodnie granice powiatu trzebnickiego.

2.3. Położenie geograficzne

Omawiany obszar należy do Makroregionu Obniżenie Milicko-Głogowskie. Zasięgiem swym obejmuje znaczną część mezoregionu Kotlina Żmigrodzka, która z kolei dzieli się na trzy mikroregiony Kotlinę Środkowej Baryczy, Równinę Prusicką

oraz Równinę Czeszowską.

W kotlinach Żmigrodzkiej i Milickiej powstały doskonałe warunki do hodowli ryb, dno doliny zajmują duże stawy rybne, częściowo o charakterze zbiorników naturalnych. Obniżenie Milicko-Głogowskie dzieli się na następujące części: Obniżenie Nowosolskie, Pradolinę Głogowską, Kotlinę Żmigrodzką i Kotliną Milicką. Całe Obniżenie wykorzystuje dolina Baryczy, która jest osią makroregionu o równoleżnikowym przebiegu. W środkowej części Obniżenia leży gmina Żmigród. Gmina zajmuje południową część Kotliny Żmigrodzkiej, zaś północną stanowi obszar gminy Rawicz. Południowa część gminy różni się nieco od północnej gdyż należy do obszaru Równiny Prusickiej, którą stanowi niewielki płaskowyż, urozmaicony płytko wciętymi dolinami lokalnych cieków, głównie Sąsiedzicy, Krępej czy Poręby i ich niewielkich dopływów. Ten w większości jest krainą rolniczą, czemu sprzyja klimat, jeden z najcieplejszych w Polsce. Obszary o słabszych, piaszczystych glebach pokrywają w większości lasy (Pradolina Baryczy). Od stuleci w dolinie trwały różnego rodzaju prace melioracyjne mające na celu pozyskanie terenów pod uprawę. Pozostałością po tych pracach są charakterystyczne znaczne powierzchnie stawów w całej środkowej i górnej części doliny Baryczy, liczne kanały i rowy melioracyjne. Sieć wodna na tym obszarze jest bardzo bogata, ale też i w znacznym stopniu sztucznie przekształcona. Występuje mozaika łąk, pastwisk, lasów i pól uprawnych, przy czym dominują obszary leśne. Znaczny odsetek stanowią również tereny podmokłe, rozciągające się na fluwialnych osadach głównie Baryczy. Znaczne przestrzenie zajmują utwory zbudowane z namulów organicznych i torfów, które zwłaszcza w rejonie Żmigrodu obecnie pokrywają młodsze pokłady piasków eolicznych uformowane w postaci wydmy lub pól piaskowych. Pradolina Baryczy to również stary szlak handlowy z rozwiniętym od odległych historycznie osadnictwem.

2.4. Środowisko naturalne

Gmina Żmigród położona jest na obszarze Obniżenia Milicko-Głogowskiego, w środkowej jego części, którą stanowi kotlina Żmigrodzka, która składa się z Kotliny Środkowej Baryczy i Równiny Prusickiej.

Wskaźnik lesistości w gminie Żmigród wynosi 29%, a w samej Dolinie Baryczy jest wyższy o 17% w stosunku do średniej krajowej wynoszącej 28%. Panującymi zbiorowiskami leśnymi są tu dziś bory sosnowe i mieszane. Głównymi gatunkami poza sosną zwyczajną stanowią świerk, buk, sosna, dąb, grab, olcha czarna. Spośród zamieszkujących je ssaków wymienić należy: jelenie, dziki, daniela, borsuki, jenoty, tchórze, kuny a także nietoperze (nocka dużego, mroczka późnego, gacka brunatnego i nocka rudego). Owady reprezentują natomiast: kozioróg dębosz, oraz rzadszy od niego jelonek rogacz. W lasach, zaroślach śródłąkowych i śródpolnych oraz na wilgotnych łąkach stwierdzono występowanie 21 gatunków roślin objętych ochroną całkowitą lub częściową. W dolinie znajdują się użytki rolne oraz lasy, będące pozostałością łągów lub olsów sprzed regulacji rzek. Kompleksy

leśne uznawane są za jedne z bogatszych w zwierzyne łowną, również skład gatunkowy ryb jest znacznie urozmaicony i zasobny. Tereny gminy a zwłaszcza jej północnej części na obszarze stawów milickich są uznane za jedne z najcenniejszych terenów ornitologicznych w Europie. Swoje miejsca lęgowe znalazły tu dzikie gęsi, kaczki, kormorany, czaple, żurawie. Występują tu również, będący pod ochroną orzeł bielik, bocian czarny oraz inne gatunki ptactwa wodnego. Jest to kraina najstarszych i zarazem największych skupisk stawów rybnych w Europie środkowej oraz bardzo bogatej ornitofauny. Urozmaicona fizjocenoza odznacza się tu doskonałą harmonią ekosystemów leśnych, stawowych, bagienno-łąkowych i polnych. W konsekwencji mamy, więc do czynienia ze zróżnicowanym Światem przyrodniczym. Gniazduje tutaj 170 gatunków ptaków, a w liczbie tej mieszczą się m. in. rzadkie gatunki jak: orzeł bielik, lelek kozodój, kulik wielki, rybitwa czarna, dzięcioł czarny, dudek i zimorodek. W trakcie przelotów, stawy z przylegającymi łąkami stanowią dla żurawi czy wielotysięcznych stad dzikich gęsi dogodne miejsca odpoczynku. Oprócz ptaków bogata jest również flora glonów słodkowodnych, licząca aż 250 gatunków, oraz stosunkowo rozpoznana fauna bezkręgowców wodnych. Zaznacza się tu nieliczna populacja wydry i bobra. Stwierdzono także występowanie szczątkowej populacji żółwia błotnego.

W runie lasów łęgowych występują: śnieżyczka przebiśnieg, czosnek niedźwiedzi, szczyr trwały, konwalia majowa, kokorycz pusta, paprotnik pospolity. Na brzegach wód spotyka się: arcydzięgiel nadbrzeżny, okrężnicę bagienną rutewkę żółtą żywokost lekarski. Tereny stawów, starorzeczy, kanałów obfitują w: trzcinę pospolitą, pałkę szerokolistną i grązel żółty. Tereny wzdłuż Baryczy porastają zarówno pospolite gatunki roślinności jak i bardzo rzadko spotykane (wąkrotka zwyczajna, bluszcz pospolity, wrzosiec bagienny, gałuszka kulecznica, która w Polsce występuje jedynie w tym rejonie).

2.5. Ochrona przyrody

Obszary chronione

Na terenie gminy Żmigród znajdują się obszary chronione, które zajmują 19184 ha tj. 66 % powierzchni gminy:

- Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” obejmujący teren na północ od linii Żmigrodu (powołany na podstawie rozporządzenia Wojewody Kaliskiego i Wojewody Wrocławskiego z dnia 3 czerwca 1996 r. ze zm. w2000r.), na terenie, którego obowiązują zakazy zawarte w rozporządzeniu Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Parku krajobrazowego „Dolina Baryczy”, dla terenu Parku leżącego w granicach województwa dolnośląskiego (Dz.Urz. Woj. Doln. Nr 88, poz. 1012 oraz z 2008 r., Nr 303 poz. 3494);
- trzy rezerваты przyrody: „Stawy Milickie”, „Radziądz” i „Olszyny Niezgodzkie” o łącznej powierzchni 1485 ha;
- użytki ekologiczne:
 - teren naturalnie ukształtowanych łąk w obrębie wsi Osiek o pow. 65,87 ha,

- teren Stawu Północnego wraz z graniczącymi z nim ugorami – obszar obrębu Radziądz o pow. 58 ha,
- grunty leśne położone na terenie Gminy Żmigród w obrębach ewidencyjnych Korzeńsko, Kędzie, Chodlewo, Borek, Radziądz, Niezgoda, Książęca Wieś, Osiek o pow. 465,1 ha.

Obszary chronione w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

Na obszarze gminy Żmigród, w skład europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 wchodzi obszary:

- „**Ostoja nad Baryczą**” (kod PLH020041) - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO), obejmujący cały teren na północ od linii Żmigrodu,
- „**Dolina Baryczy**” (kod PLB020001) - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO), obejmujący północno-wschodni teren gminy.

2.6. Gleby

Przydatność rolniczą gleb na terenie gminy nie jest wysoka. Jest to rejon Obniżenia Milicko-Głogowskiego, pokryty glebami lekkimi wykształconymi z utworów wodnolodowcowych a także z namulów i osadów rzecznych. Jest to, więc rejon gdzie w pokrywie glebowej dominują gleby pszenne oraz gleby kompleksów żytnich średniego i słabego. Gleby te w większości słabo nadają się do rozwoju intensywnego rolnictwa. Dominującymi klasami przydatności rolniczej są tu gleby należące do IV i V klasy bonitacyjnej tak gruntów ornych jak i użytków zielonych, choć tu mogą występować i kompleksy klas niższych. W dolinach cieków dominują mady ciężkie bądź średnie. Cały obszar użytków rolnych w gminie wynosi 16 525 ha (67 % ogólnej pow. gminy), w tym grunty orne 13 242 ha, zielone 3263 ha, lasy i zadrzewienia 8 628 ha, Znaczna, dużo większa od przeciętnej jest powierzchnia wykorzystana pod stawy rybne zajmują one łączną powierzchnie w gminie 1427 ha i stanowią ok. 4,5 % powierzchni gminy. Mały procent stanowią tereny zurbanizowane, jak i przemysłowe, procent zalesienia (29 %) jest o kilka procent wyższy od średniej krajowej, znaczny odsetek stanowią wody, które w pewnych rejonach są dominujące i zajmują 4,5% (1,427 ha) ogólnej powierzchni. Są to głównie stawy oraz koryta wód płynących.

2.7. Wody powierzchniowe

Gmina Żmigród w całości należy do zlewni rzeki Baryczy, która jest największym prawostronnym dopływem górnej i środkowej Odry uchodzącym do niej w km 378+100 na wysokości Głogowa. Na obszarze dorzecza Baryczy w tym na terenie gminy Żmigród znajdują się największe w Polsce kompleksy stawowe. Naturalna jak i sztuczna sieć wód powierzchniowych gminy jest niezwykle gęsta i bogata, w szczególności na wschód i północ od Żmigrodu, natomiast na obszarze Wysoczyzny jest nieco mniej urozmaicona, ale również bogata. Na obszarze pomiędzy rzekami Sasicznica, Barycz i Orlą występuje gęsta sieć cieków drobniejszych, kanałów i rowów melioracyjnych oraz licznych starorzeczy.

Do najważniejszych cieków należy oczywiście Barycz, tworząca oś gminy w kierunku wschód-zachód. Wymienione główne cieki dopełnia gęsty system kanałów i rowów melioracyjnych.. Na obszarze gminy wstępuje kilkanaście obiektów małej retencji głównie w postaci różnego rodzaju stawów hodowlanych, co bezpośrednio wiąże się z bogatą siecią hydrograficzną, obszarom tym towarzyszą rozległe użytki rolne zwłaszcza zielone. W związku z oddawaniem do użytku kolejnych odcinków kanalizacji sanitarnej oraz zwiększonym zainteresowaniem zakładania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Żmigród, stan wód powierzchniowych systematycznie się poprawia.

2.8. Wody podziemne

Jakość wód podziemnych poziomów użytkowych jest dobra w większej części gminy i przeważnie nie wymagają skomplikowanego uzdatniania a jedynie prostego uzdatniania głównie poprzez napowietrznie i filtrację. Teren gminy według regionalnego podziału hydrogeologicznego znajduje się w rejonie przedsudeckim. Na jego terenie występują dwa piętra wodonośne o znaczeniu użytkowym: czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

Gmina leży na obszarze struktura hydrogeologiczna należącej do głównych zbiorników wód podziemnych GZWP nr 303 Pradolina Barycz - Głogów (E). Obszar występowania GZWP nr 303 Pradolina Barycz-Głogów (E). Na terenie zbiornika obowiązują obszary ochrony ONO i OWO. Są to obszary wymagające najwyższego stopnia ochrony wyznaczone na podstawie oceny potencjalnego zagrożenia wód w GZWP. Na przedmiotowych obszarach obowiązują zakazy:

- lokalizacji zakładów przemysłowych lub obiektów budowlanych uciążliwych dla środowiska,
- lokalizacji punktów przeładunkowych i dystrybucyjnych produktów ropopochodnych,
- gromadzenia ścieków i składowania odpadów, które mogą zanieczyszczać wody podziemne.

2.9. Klimat

Pod względem klimatycznym obszar ten dzieli się podobnie jak morfologicznie. Cały region znajduje się na pograniczu charakterystycznych dla strefy umiarkowanej klimatów oceanicznego i kontynentalnego znajdujący się pod wpływem astrefowego klimatu górskiego z tym, że wpływy tego ostatniego są znacznie ograniczone a silnie zaznaczają się wpływy oceaniczne. Klimat okolic Żmigrodu kształtują te same masy powietrza jak na całym Dolnym Śląsku, średnia roczna temperatura wynosi ok. 7,7 °C. Klimat tej części jest, więc przejściowy, podgórski z silnymi wpływami klimatu nizinnego. Długość okresu zimowego wynosi od 14 do 20 tygodni a letniego od 6 do 10 tygodni. Region charakteryzuje się dość długim jak na warunki kraju okresem wegetacyjnym oscylującym w granicach 154 dni (z temperaturą większą od 5°C) oraz niższą od średniej krajowej roczną sumą opadów wynosząca w roku normalnym w Żmigrodzie 518 mm, niesprzyjającą rozwojowi rolnictwa w tych

okolicach. Występują tu jedne z najniższych opadów na dolnym Śląsku a klimatyczny bilans wodny na obszarze gminy jest ujemny. Średnie temperatury lipca to 19 °C, a stycznia -1,0 °C, dużą zmienność mogą wykazywać temperatury w okresie zimy mniejsze zaś w okresie lata.

Dość gwałtowny wzrost temperatury w przeciągu wiosny zdecydowanie poprawia komfort bioklimatyczny. Jednakże występujące często zjawisko fenu wywołuje spore skoki ciśnienia oraz nie małą porywistość wiatru. Te dwa czynniki (zwłaszcza ten pierwszy) niekorzystnie wpływają na dobre samopoczucie. Wiatry przeważają południowo - zachodnie i zachodnie i północno - zachodnie mające największy wpływ na kształtowanie się opadów. Najczęściej występują wiatry wschodnie. W klimacie doliny zaznacza się wyraźny wpływ znajdujących się w niej dużych zbiorników wodnych.

3. ZASADY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

3.1. Azbest - informacje ogólne

Azbest jest minerałem znanym od kilku tysięcy lat. Ze względu na swoje zalety, tj. m.in. odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3000 wyrobów przemysłowych. Dziś jednak wiadomo, że jest szkodliwy dla zdrowia. Dlatego produkcja, stosowanie oraz obrót azbestem i wyrobami zawierającymi azbest zostały zakazane. W Polsce czyny te zagrożone są karą grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest).

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I - wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie” (słabo spoiwiste) zawierające powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia stwarzając poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu takie jak, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe oraz materiały i wykładziny cierne.

Klasa II - wyroby o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde” zawierające poniżej 20% azbestu. Włókna azbestowe w tych wyrobach są mocno związane i nawet w przypadku mechanicznego uszkodzenia materiału w stosunkowo niewielkiej ilości przedostają się do otoczenia. Wyroby „twarde” są odporne na destrukcje, a duże niebezpieczeństwo zanieczyszczenia środowiska i zagrożenia zdrowia ludzkiego występuje przy ich obróbce mechanicznej (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Do tej klasy wyrobów zaliczane są między innymi: powszechnie

stosowane płyty azbestowo – cementowe faliste, płyty „karo” oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W znacznie mniejszych ilościach stosowane były inne wyroby azbestowo – cementowe, w postaci rur służących do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych czy kominów i zsyków.

Azbest staje się niebezpieczny dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub jakiegokolwiek uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie i każda inna obróbka). Procesy te powodują uwalnianie się włókien do powietrza i możliwość wdychania ich do płuc. Oddychanie powietrzem, w którym znajdują się niewidzialne dla oka włókna azbestu prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego m.in. pylicy azbestowej, raka płuc. Jeżeli azbest będzie dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia.

3.2. Przepisy prawne dotyczące problematyki azbestowej

Ustawy

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – *Kodeks pracy* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1502);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.);
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. *o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1155 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. *o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* (Dz. U. z 2011 r. nr 63, poz. 322 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2014 r., poz. 613 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. 2013 r., poz. 21 ze zm.);

Rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. *w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny* (Dz. U. Nr 191, poz. 1595);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. *w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 71, poz. 649 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. *w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu* (Dz. U. z 2013 r. poz. 38);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. *w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest*

- oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824);
 - Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 817);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. Nr 128, poz. 1347)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 r., poz. 1169)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 r., poz. 523)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2013, poz. 24);
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013, poz. 25);
 - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.);
 - Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. poz. 192);

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126);

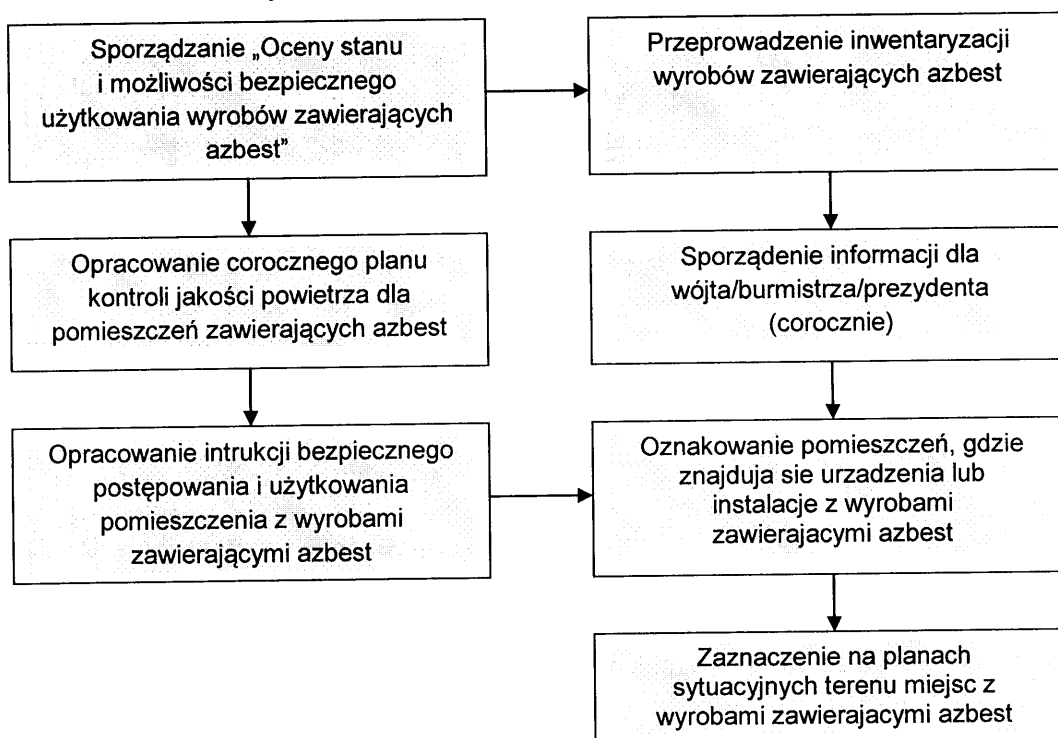
3.3. Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli obiektów i urzędzeń, gdzie użytkowany jest azbest, jaki na prowadzących prace związane z usuwaniem, transportem czy unieszkodliwieniem azbestu.

W Polsce problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w bloku tematycznym obejmującym łącznie 6 procedur. Opracowane zostały one na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

3.3.1. GRUPA I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy, więc bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu – gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest – ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach - „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (wzór w załączniku nr 1 do „Programu”). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” – tzn.:

- po 5-u latach, – jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po 1-m roku, – jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-tu dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

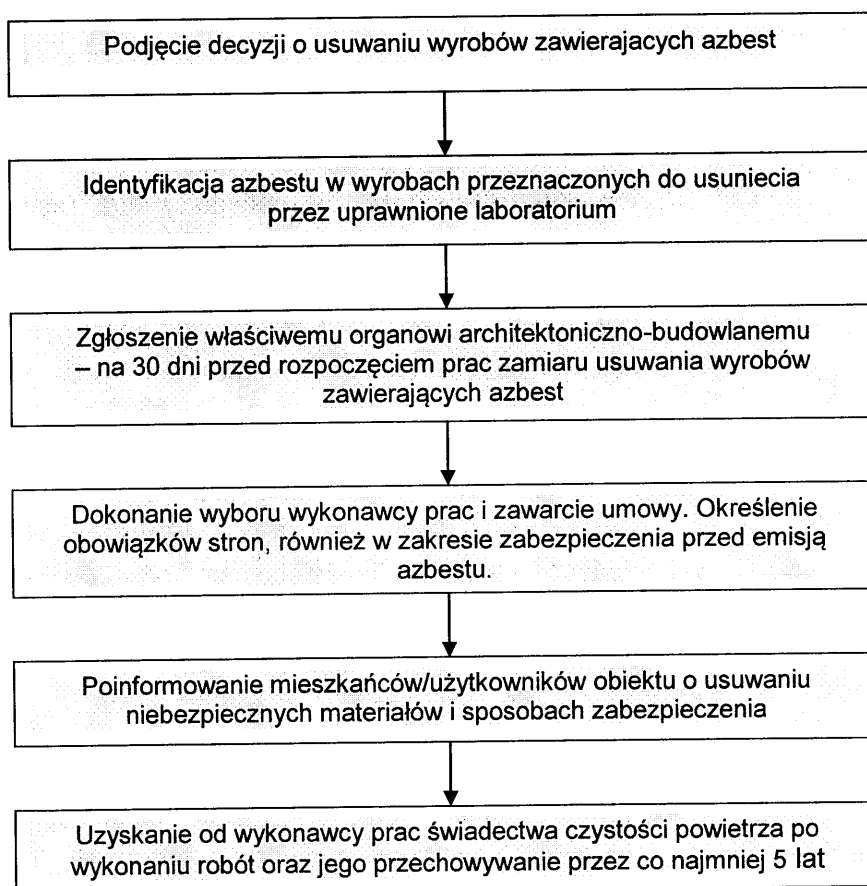
Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji stanowi załącznik 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (załącznik 3)
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów – o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „oceny...”
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – fachowo przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenia czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest..

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia – na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz Art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac –

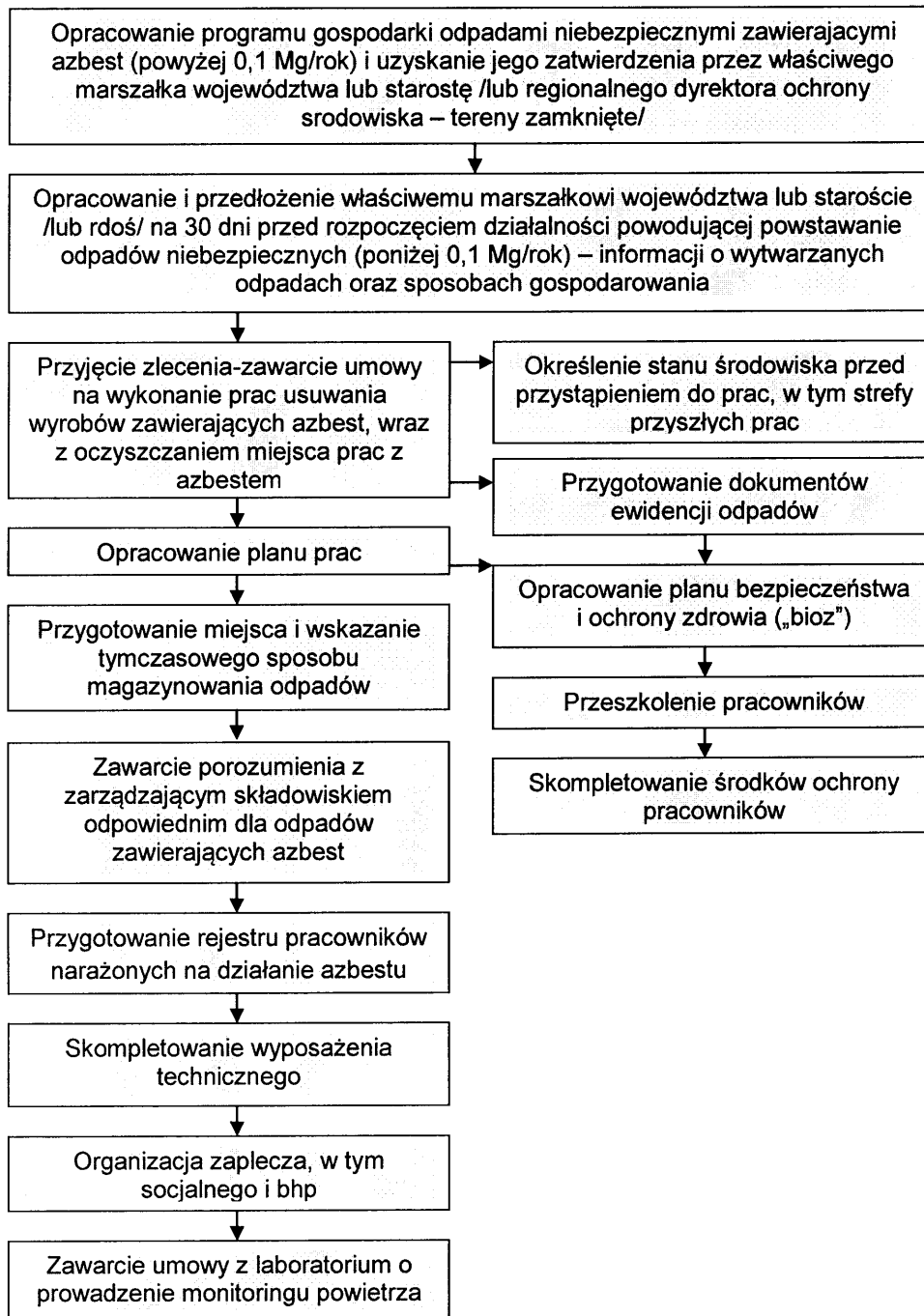
wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

3.3.2. GRUPA II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest lub ich zabezpieczenia.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2002 r. Art. 3 ust. 1- „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług, w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.

Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów może być np. właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach, z późniejszymi zmianami. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, wojewodę lub starostę.

Wojewoda zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a starosta dla pozostałych przedsięwzięć.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanej decyzji zatwierdzającej, powinien zawierać:

1. wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów.
2. określenia ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku.
3. informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.
4. szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.
5. wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.

6. określenie czasu prowadzenia działalności związanej z wytwarzaniem odpadów.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów opracowuje i składa właściwemu wojewodzie lub staroście – informację, w 3-ch egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba, że działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy,

- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany planem „bioz”, obejmujący m.in.

- informacje dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a/ określenia zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b/ konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
 - c/ zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby.
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami odpowiedniego rozporządzenia Ministra Pracy, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”

Dla prawidłowości obrotu odpadami niebezpiecznymi wytwórca odpadów przygotowuje właściwe dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu
- karta przekazania odpadu

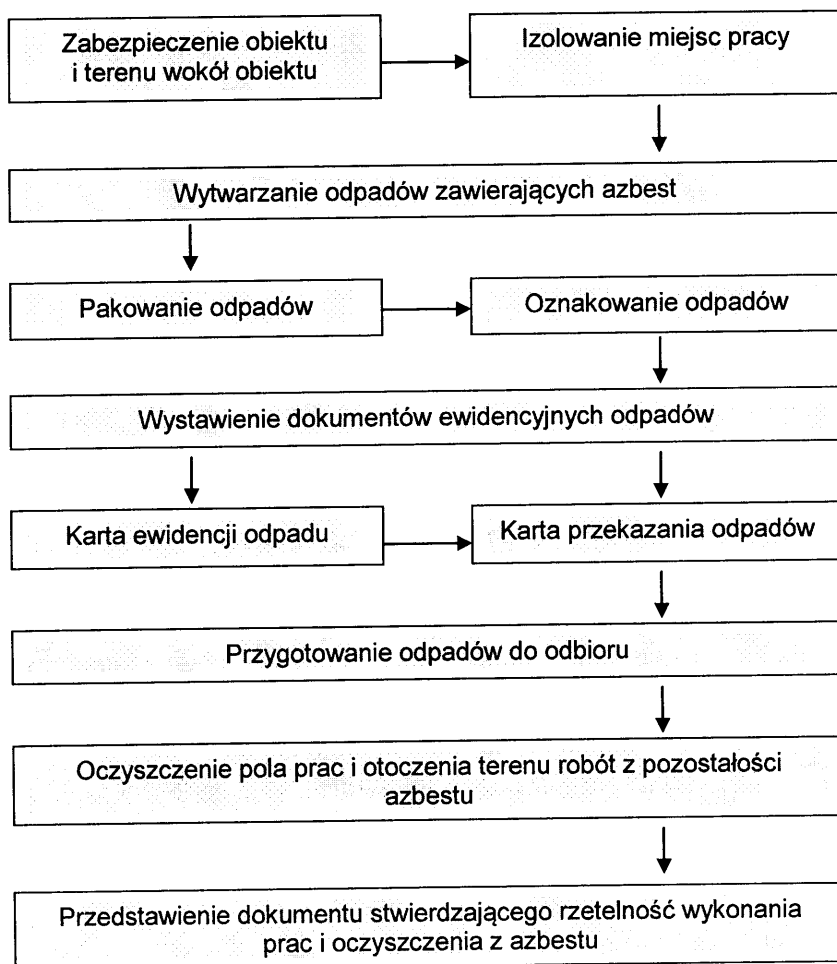
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub odpowiednio przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót na skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych – niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest – a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu (terenu) instalacji.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – będących, w rozumieniu ustawy o odpadach – wytwórcami odpadów niebezpiecznych,

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac.

Ogrodzenie terenu powinno nastąpić z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowni, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest, w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych to powinny być zastosowane szczególnie zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Należą do nich:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu.
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

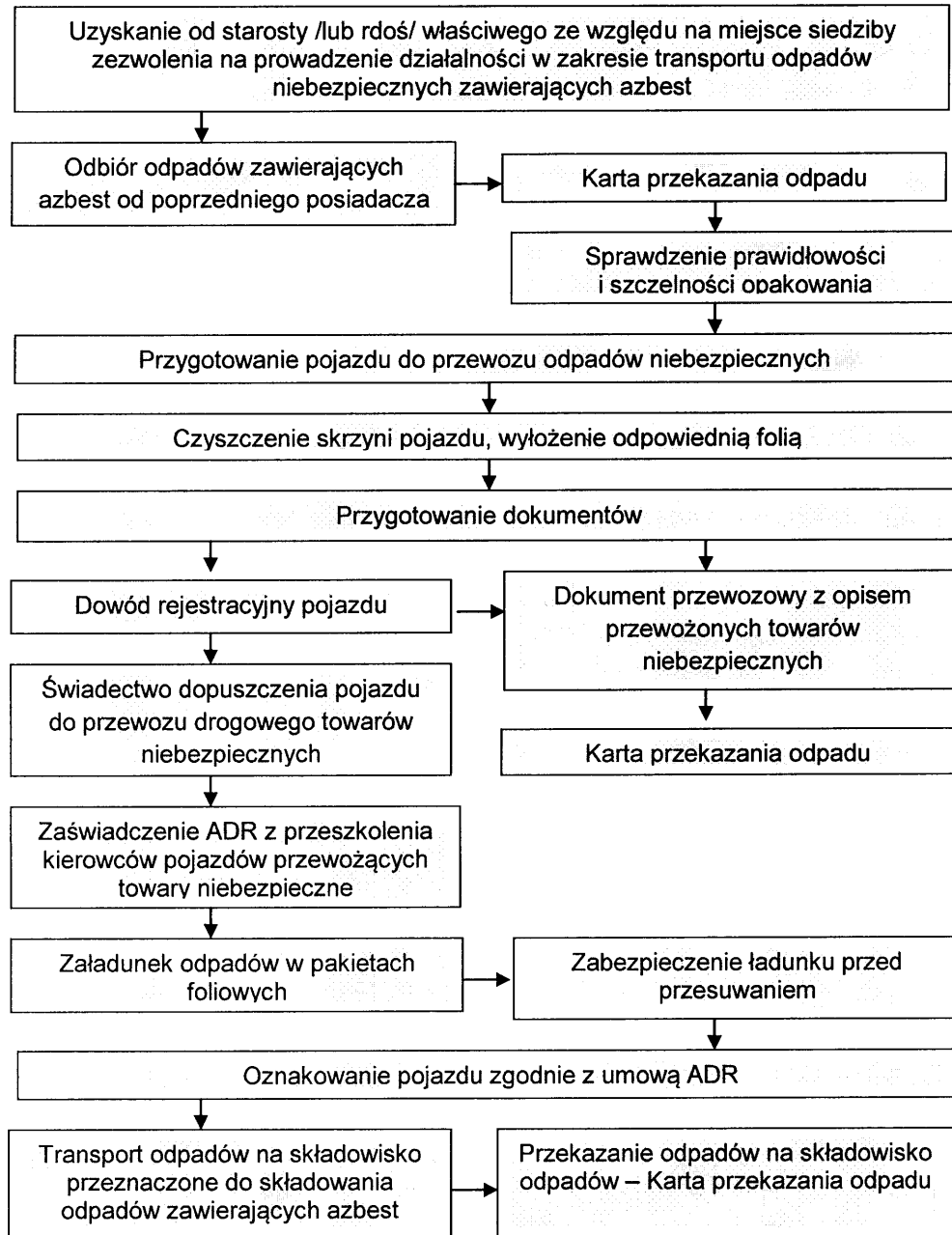
Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, właściwe dla azbestu stosuje się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac – oświadczenia stwierdzającego rzetelność wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza – przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

3.3.3. GRUPA III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania dotyczących przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania poczynwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów powinien zawierać:

1. wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do zbierania lub transportu, w przypadku, gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
2. oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,
3. wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów,
4. wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
5. przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów,
6. przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem „Karty przekazania odpadu” – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie „Karty przekazania odpadu” z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe

z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór

Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu kształcącego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczona czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm.

Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

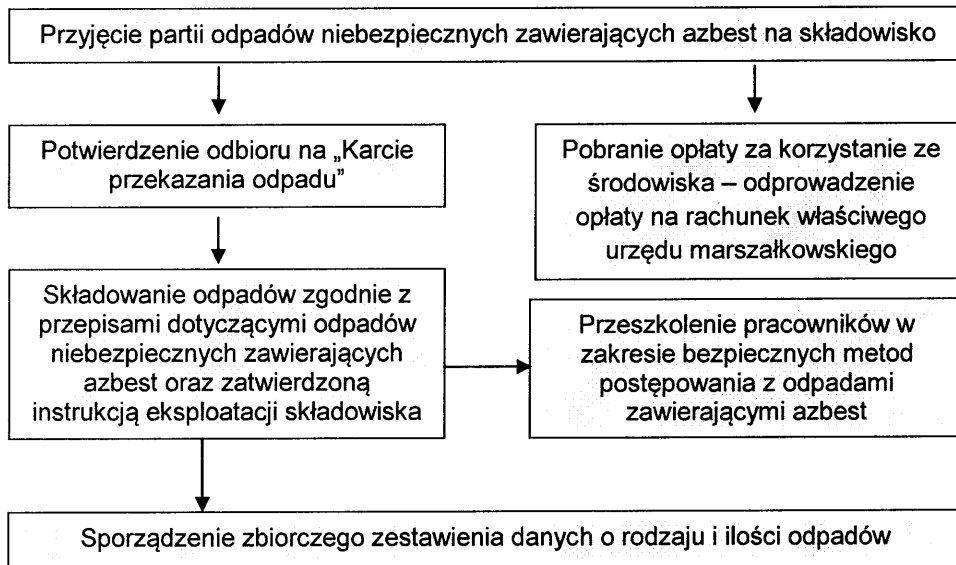
Przed każdym załadunkiem odpadów skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) niestanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

3.3.4. GRUPA IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis procedury

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania dotyczących składowania na składowiskach odpadów lub w wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis procedury

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w „Karcie przekazania odpadów” przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,

- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzona instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnić deponowanie odpadów w sposób niepowodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystać racjonalnie pojemność eksploatacyjną składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01 i 17 06 05 mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01 i 17 06 05 nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

4. AKTUALNY STAN W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY

4.1. Dotychczasowe działania gminy

Pierwsze działania związane z realizacją zadań w zakresie usuwania wyrobów azbestowych Gmina Żmigród podjęła w 2005 r. Ich celem było rozpoznanie miejsc występowania wyrobów zawierających azbest oraz ich ilość. Działania polegały na zebraniu od mieszkańców informacji dot. rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu. Dane były przekazywane przez właścicieli nieruchomości zgodnie z ówczesnym rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest.

W kolejnych latach działania Gminy związane z azbestem polegały głównie na edukacji mieszkańców o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania oraz na gromadzeniu informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania przekazywanych przez mieszkańców.

W 2008 r. na zlecenie Burmistrza Gminy Żmigród firma **IMECONSULTING** z Biestrzykowa przeprowadziła inwentaryzację wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy oraz opracowała „Program usuwania azbestu z terenu gminy Żmigród”.

W 2012 r. zdecydowano, że gmina wspomże mieszkańców finansowo w usuwaniu wyrobów zawierających azbest. W tym celu Rada Miejska w Żmigrodzie uchwaliła zasady i tryb udzielania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym dotacji z budżetu gminy Żmigród na dofinansowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Żmigród. Uchwalono, że wnioskodawca może uzyskać dotację w wysokości 50% udokumentowanych poniesionych kosztów

na demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, lecz nie więcej niż 2.000 zł.

Od czasu podjęcia uchwały do końca 2014 r. nie wpłynął jednak ani jeden wniosek.

Ze względu na wysokie koszty związane z usuwaniem wyrobów azbestowych oraz z zakupem nowego pokrycia dachowego, konieczne jest pozyskanie dodatkowych form wsparcia dofinansowania bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych.

Niezbędnym czynnikiem do realizacji tego celu jest aktualny „Program” oraz aktualna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest. W związku z tym podjęte zostały działania zmierzające do przyjęcia nowego „Programu” oraz do ustalenia aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy.

Dane do zaktualizowania inwentaryzacji pozyskane zostały w dwojaki sposób:

- na podstawie składanych przez mieszkańców informacji o wyrobach azbestowych;
- na podstawie wizji terenowych we wszystkich miejscowościach gminy i tzw. spisu z natury.

Do inwentaryzacji wykorzystano także dane zebrane w bazie azbestowej prowadzonej przez ministerstwo Gospodarki (www.bazaazbestowa.pl).

4.2. Rodzaj, ilość i miejsce występowania wyrobów zawierających azbest.

Według danych zawartych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012 (załącznik 14) ilość wytworzonych odpadów zawierających azbest, pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Żmigród wg. stanu na 21.12.2011 r. to 45 862,71 m².

Dane o rodzaju, stanie, ilości oraz miejscach występowania wyrobów zawierających azbest przedstawione w niniejszym dokumencie zebrane zostały na podstawie informacji składanych przez mieszkańców, które następnie zostały zweryfikowane i zaktualizowane podczas wizji przeprowadzonej w terenie. W trakcie inwentaryzacji potwierdzono występowanie azbestu znajdującego się głównie na zewnątrz budynków, stanowiącego przede wszystkim pokrycie dachowe.

Zinwentaryzowane obiekty podzielono ze względu na ich funkcję na budynki mieszkalne oraz obiekty gospodarcze.

Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy może nieznacznie różnić się od tej rzeczywistej. Wpływ na to może mieć przede wszystkim brak zgłoszenia przez część mieszkańców faktu posiadania wyrobów azbestowych np. złożonych na pryzmie. W związku z tym niezbędna jest dalsza edukacja polegająca na informowaniu mieszkańców o obowiązku corocznego przedkładania odpowiednim organom „Informacji o wyrobach zawierających azbest” oraz sukcesywnym aktualizowaniu inwentaryzacji.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono łącznie 75.311 m² wyrobów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych oraz 1200 mb rur azbestowo-cementowych.

Szczegółowe zestawienie obiektów, na których zlokalizowano azbest przedstawiono w tabeli nr 1. Do przeliczenia powierzchni (m^2) pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych na masę (Mg) przyjęto, że średnia masa $1m^2$ płyty wynosi ok. 11kg.

Wyniki inwentaryzacji dla konkretnych miejscowości gminy Żmigród przedstawione są w tabelach stanowiących załączniki do „Programu”.

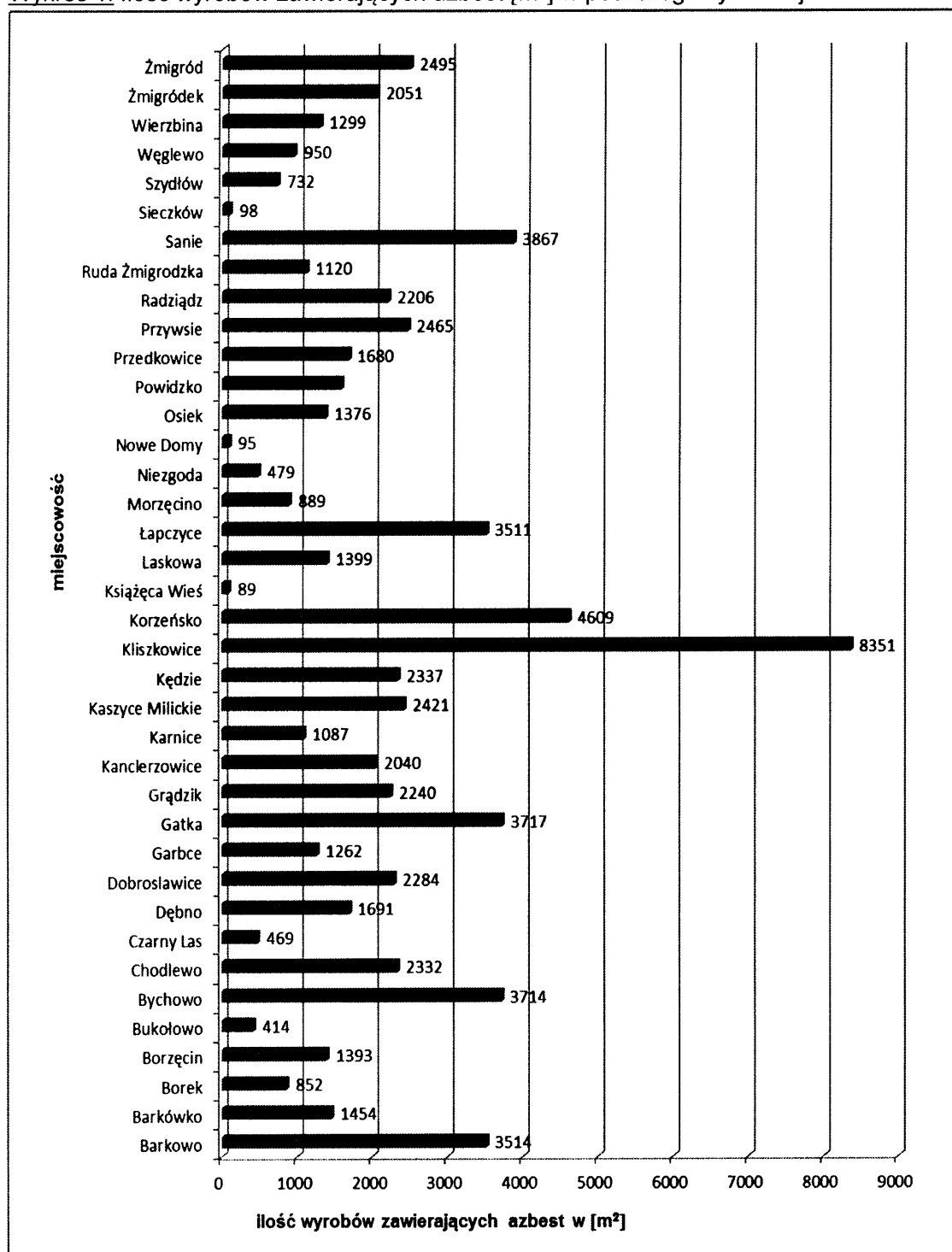
Tabela 1. Liczba zinwentaryzowanych budynków z pokryciem azbestowym w poszczególnych miejscowościach.

Lp.	Miejscowość	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1	Barkowo	16	3514	39
2	Barkówko	10	1454	16
3	Borek	4	852	9
4	Borzęcin	26	1393	15
5	Bukołowo	5	414	5
6	Bychowo	45	3714	41
7	Chodlewo	21	2332	26
8	Czarny Las	6	469	5
9	Dębno	17	1691	19
10	Dobrosławice	21	2284	25
11	Garbce	15	1262	14
12	Gatka	16	3717	41
13	Grądzik	10	2240	25
14	Kanclerzowice	16	2040	22
15	Karnice	15	1087	12
16	Kaszyce Milickie	20	2421	27
17	Kędzie	21	2337	26
18	Kliskowice	9	8351	92
19	Korzeńsko	47	4609	51
20	Książęca Wieś	2	89	1
21	Laskowa	16	1399	15
22	Łapczyce	12	3511	39
23	Morzęcino	7	889	10
24	Nieżgoda	5	479	5
25	Nowe Domy*	1	95	1
26	Osiek	15	1376	15
27	Powidzko	14	1584	17
28	Przedkowice	20	1680	18
29	Przywsie	12	2465	27
30	Radziądz	17	2206	24
31	Ruda Żmigrodzka	6	1120	12
32	Sanie	35	3867	43
33	Sieczków*	2	98	1
34	Szydłów	6	732	8
35	Węglewo	9	950	10
36	Wierzbina	18	1299	14
37	Żmigródek	19	2051	23
38	Żmigród	18	2495	27
	RAZEM	574	74566	820

przysiółki i osady zostały w tabeli wyróżnione czcionką pochyłą, osady dodatkowo wyróżnione zostały gwiazdką

Dane przedstawione w tabeli nr 1 zobrazowano na poniższych wykresach.

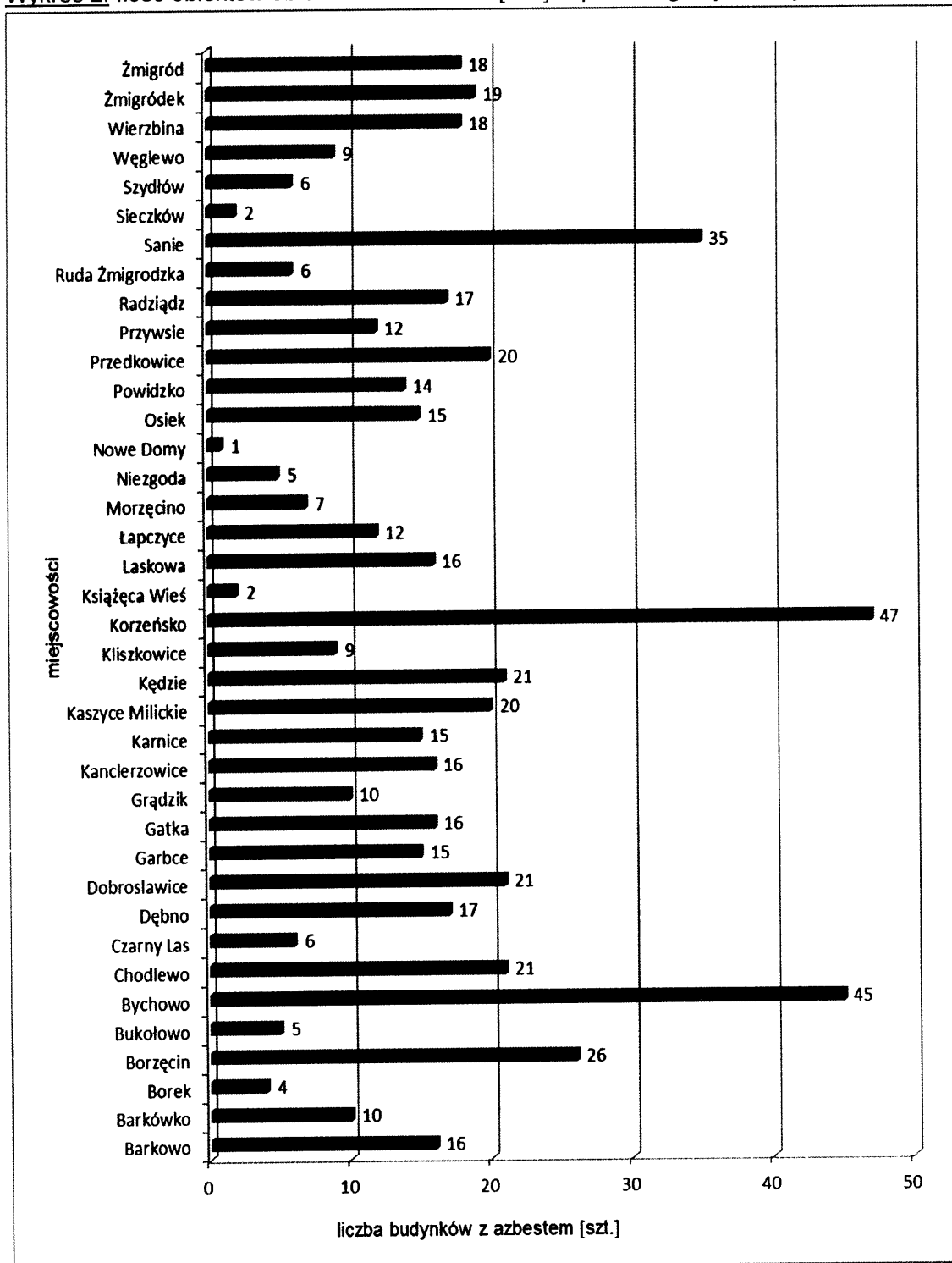
Wykres 1. Ilość wyrobów zawierających azbest [m²] w poszczególnych miejscowościach

Jak widać na wykresie 1 największa ilości azbestu występuje w Kliszkowicach – 8351m². Duże ilości zinwentaryzowano także w Korzeńsku – 4609 m². Dodatkowo wyróżnić można 5 miejscowości, w których azbest występuje w ilości powyżej 3500m², są to: Barkowo, Bychowo, Gatka, Łapczyce, Sanie.

Najmniej azbestu zlokalizowano w miejscowości Książęca Wieś oraz osadach Sieczków i Nowe Domy, poniżej 100 m². Niewielkie ilości nieprzekraczające 500 m² zinwentaryzowano w Niezgodzi, Czarnym Lesie oraz Bukołowie.

Wykres 2. Ilość obiektów z azbestem [szt.] w poszczególnych miejscowościach.

Największa ilość budynków pokrytych azbestem występuje w Korzeńsku i Bychowie (powyżej 40 szt.) oraz w Saniach (35 szt.). Najmniej budynków z azbestem zlokalizowano w miejscowości Książęca Wieś oraz osadach Sieczków i Nowe Domy. Niewiele budynków z azbestem występuje także w miejscowości Borek.

Średnia ilość obiektów, na których występuje azbest w gminie wynosi 32 szt. W mieście ilość budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi wynosi 18 szt., natomiast pozostałe 556 budynków zlokalizowanych jest na terenach wiejskich.

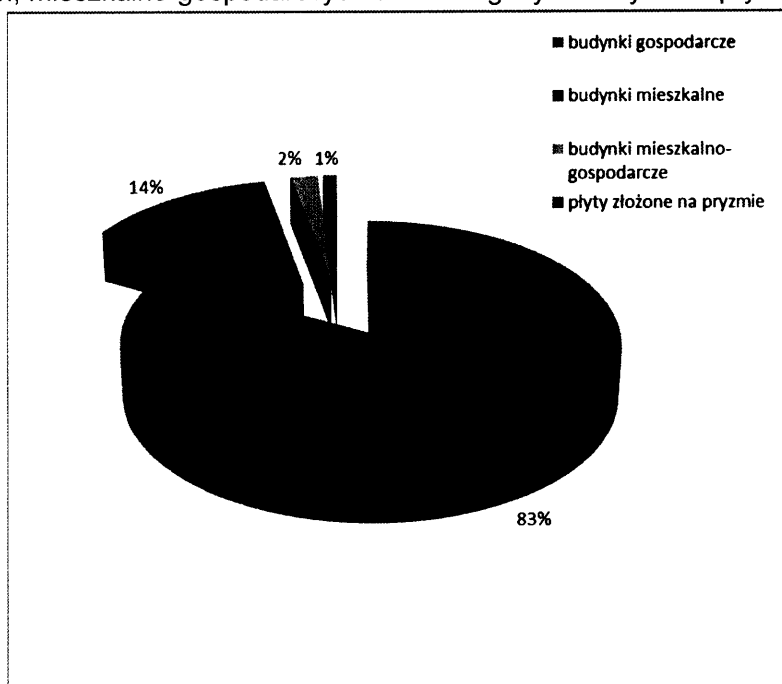
W trakcie inwentaryzacji przyjęto podział obiektów ze względu na ich funkcję na budynki mieszkalne i gospodarcze. Ilości zestawiono w tabeli nr 2.

Tabela 2. Wyniki inwentaryzacji według funkcji budynków.

Lp.	Funkcje budynków	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
1.	gospodarczy	495	62304	685
2.	mieszkalny	75	10441	115
3.	mieszkalno-gospodarczy	4	1821	20
4.	złożone na przymie	3	745	8
5.	RAZEM	577	75311	828

Procentowy podział ilości wyrobów azbestowych zlokalizowanych na budynkach w zależności od ich funkcji przedstawia wykres nr 3.

Wykres 3. Ilość wyrobów azbestowych zlokalizowanych na budynkach mieszkalnych, gospodarczych, mieszkalno-gospodarczych oraz zmagazynowanych na przymie.

Większość wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowana na terenie gminy Żmigród to płyty azbestowo-cementowe stosowane, jako pokrycia dachowe. Dotyczy to zarówno obiektów należących do osób fizycznych jak i prawnych.

Tabela 3. Ilość wyrobów azbestowych w zależności od rodzaju wyrobów.

	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem
W01*	2605 m ²	316 m ²	2921 m ²
W02**	70605 m ²	1785 m ²	72390 m ²
W03.2***	0	1200 mb	1200 mb

*W01 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie

**W02 – płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa

***W03.2 – rury azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi

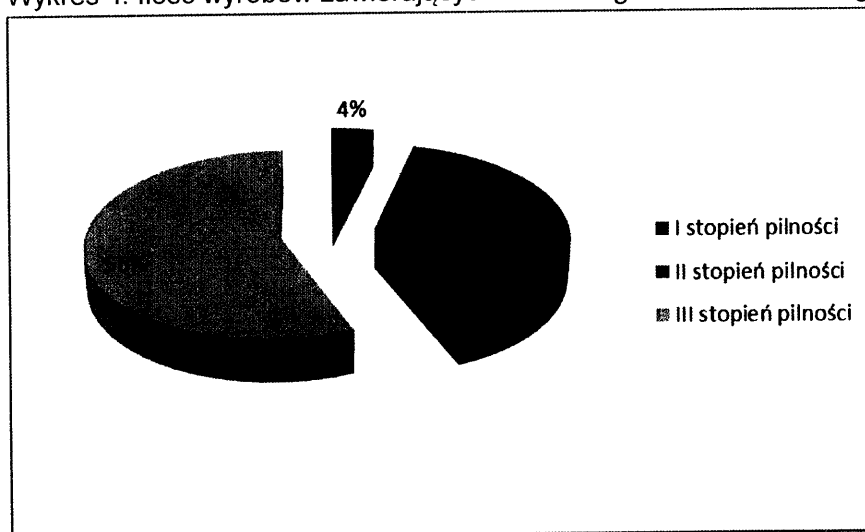
4.3. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji oraz danych przekazanych mieszkańców).

Stan techniczny wyrobów zawierających azbest zabudowanych w posesjach i obiektach gospodarczych będących własnością osób fizycznych oszacowano na podstawie wizji lokalnej i oględzin obiektów. Z oceny wynika, że w większości są to wyroby starsze niż 20 lat, w części bez powłok zabezpieczających.

Tabela 4. Ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych.

Stopień pilności	Ilość obiektów [szt.]	Powierzchnia [m ²]	Masa [Mg]
I stopień pilności	35	3251	36
II stopień pilności	88	29735	327
III stopień pilności	451	42325	465
Razem	574	75311	828

Wykres 4. Ilość wyrobów zawierających azbest wg. stanu technicznego.

Z powyższych zestawień wynika, że ponad 90% wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy należy do II i III stopnia pilności. Oznacza to, że stan wyrobów azbestowych pozwala na ich dalsze użytkowanie, jednakże wymaga ponownej kontroli za rok lub za 5 lat.

Do I stopnia pilności zakwalifikowano niecałe 5% wyrobów. Oznacza to, że wyroby te są w złym stanie i niezbędne jest ich natychmiastowe usunięcie.

5. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Podstawowymi celami „Programu” jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród do końca 2032 r. oraz ochrona mieszkańców gminy przed szkodliwymi skutkami zdrowotnymi związanymi z ich użytkowaniem i usuwaniem.

Cele „Programu” osiągnięte zostaną poprzez realizację następujących zadań:

- 1) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do mieszkańców gminy Żmigród polegające na podniesieniu świadomości mieszkańców gminy na temat szkodliwości azbestu, obowiązku jego usunięcia ze środowiska oraz właściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- 2) usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych oraz oczyszczanie terenów nieruchomości;
- 3) prowadzenie aktualizacji inwentaryzacji (rodzaj, ilość, miejsce oraz stan wyrobów zawierających azbest);
- 4) przyjmowanie i analizowanie „Informacji o wyrobach zawierających azbest” składanych przez mieszkańców;
- 5) aktualizowanie zebranych „Informacji o wyrobach zawierających azbest” w bazy azbestowej;
- 6) zapewnienie środków finansowych na prowadzenie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- 7) monitoring realizacji „Programu”;
- 8) aktualizacja „Programu”.

Wyznaczone w „Programie” cele i zadania są ściśle związane z celami i zadaniami wyznaczonymi w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* oraz *Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012*

Przyjęto, że usuwanie wyrobów azbestowych z terenu gminy Żmigród odbywać się będzie stopniowo do końca 2032 r.

W latach:

- 2015 – 2017 - usuniętych zostanie ok. 15% azbestu;
- 2018 - 2022 – ok. 25%;
- 2023 – 2027 – ok. 30%;
- 2028 – 2032 – ok. 35%.

Ilości wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia w poszczególnych latach 2015-2032 przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 5. Ilość wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia.

Lp.	Lata	Ilość wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do usunięcia		Ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia	
		[m ²]	[Mg]	[m ²]	[Mg]
1.	2015-2017	11297	124	64014	704
2.	2018-2022	15062	166	48952	538
3.	2023-2027	22593	248	26359	290
4.	2028-2032	26359	290	0	0
Razem		75311	828		

*przyjęto, przelicznik płyta 1 m² = 11kg

Założone ilości do usunięcia mogą ulegać zmianom, z uwagi na to, że co roku kolejne wyroby azbestowe ulegać będą uszkodzeniom, które uniemożliwiąć będą dalsze ich użytkowanie. Jednocześnie wzrastać będzie świadomość społeczeństwa na temat obowiązku usunięcia azbestu. Dlatego wartości wskazane w tabeli 4 są tylko wartościami teoretycznymi i mogą one różnić się od rzeczywistych ilości usuniętych wyrobów azbestowych w poszczególnych przedziałach czasowych.

6. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU

Głównym celem „Programu” jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Żmigród. Dla osiągnięcia przyjętego celu wyznaczone zostały zadania, których harmonogram realizacji przedstawiono w tabeli nr 5.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015-2032

Tabela 6. Harmonogram zadań do realizacji w ramach „Programu”.

Lp.	Zadanie	Działanie	Termin realizacji	Odpowiedzialny
1.	działania edukacyjno-informacyjne skierowane do mieszkańców gminy Żmigród polegające na podniesieniu świadomości mieszkańców gminy na temat szkodliwości azbestu, obowiązku jego usunięcia ze środowiska, właściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	opracowanie, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych (ulotek, plakatów), publikacje w lokalnej gazecie, spotkania z mieszkańcami	działania ciągłe 2015-2032	gmina
2.	usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych oraz oczyszczanie terenów nieruchomości;		do 31.12.2032	gmina właściciele nieruchomości
3.	prowadzenie aktualizacji inwentaryzacji	rodzaj, ilość, miejsce, stan wyrobów zawierających azbest	corocznie do 2032	gmina
4.	przyjmowanie i analizowanie „Informacji o wyrobach zawierających azbest” składanych przez mieszkańców;		corocznie do 31 stycznia do 2032	gmina
5.	aktualizowanie zebranych „Informacji o wyrobach zawierających azbest” w bazie azbestowej;		corocznie do 2032	gmina
6.	zapewnienie środków finansowych na prowadzenie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;	przeznaczenie środków finansowych z budżetu gminy, pozyskiwanie środków finansowych z innych źródeł	2015-2032	gmina przy współpracy z WFOŚiGW oraz z NFOŚiGW
7.	monitoring realizacji „Programu”;		corocznie do 2032	gmina
8.	aktualizacja „Programu”		nie rzadziej niż co 4 lata	gmina

7. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

Koszty realizacji „Programu” związane są przede wszystkim z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, głównie z nieruchomości należących do osób fizycznych. Obejmują one następujące działania: demontaż, transport i unieszkodliwienie. Przyjmując średni koszt usług związanych z usunięciem azbestu na poziomie ok. 20 zł/m², koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród przy zinwentaryzowanej ilości 75.311 m² wynosiłby 1.506.220 zł. Koszty te dotyczą tylko płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych, jako pokrycie dachowe.

Przy założeniach z tabeli nr 4, koszt usunięcia wyrobów azbestowych w przyjętych okresach czasowych wyglądałby w sposób przedstawiony w tabeli nr 6.

Tabela 7. Koszty usunięcia azbestu w poszczególnych przedziałach czasowych

Lp.	Lata	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	
		[m ²]	[zł]
1	2015-2017	11297	225940
2	2018-2022	15062	301240
3	2023-2027	22593	451860
4	2028-2032	26359	527180
Razem		75311	1506220

*przy założeniu stawki 20 zł/m²

Koszty te mogą się różnić od poniesionych w rzeczywistości, ponieważ kwota przyjęta do wyliczeń obowiązuje przede wszystkim osoby fizyczne działające indywidualnie. W przypadku „grupowego” usuwania wyrobów azbestowych na wielu obiektach cena mogłaby być inna, nawet niższa niż dla osób indywidualnych.

Mogą być też wyższe z uwagi na fakt, że faktyczna ilość wyrobów azbestowych wykorzystywanych na terenie gminy może być większa od zinwentaryzowanej.

W tabeli nr 7 przedstawiono szacunkowe koszty usuwania wyrobów zawierających azbest wg miejscowości znajdujących się na terenie gminy Żmigród.

Tabela 8. Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach

Lp.	Miejscowość	Zinwentaryzowana ilość	Koszty usunięcia
		wyrobów azbestowych m ³	
1.	Barkowo	3514	70280
2.	Barkówko	1454	29080
3.	Borek	852	17040
4.	Borzęcin	1393	27860
5.	Bukołowo	414	8280
6.	Bychowo	3714	74280
7.	Chodlewo	2332	46640
8.	Czarny Las	469	9380
9.	Dębno	1691	33820
10.	Dobrosławice	2284	45680
11.	Garbce	1262	25240
12.	Gatka	3717	74340
13.	Grądzik	2240	44800
14.	Kanclerzowice	2040	40800
15.	Karnice	1087	21740
16.	Kaszyce Milickie	2421	48420
17.	Kędzie	2337	46740
18.	Kliskowice	8351	167020
19.	Korzeńsko	4609	92180
20.	Książęca Wieś	89	1780
21.	Laskowa	1399	27980
22.	Łapczyce	3511	70220
23.	Morzęcino	889	17780
24.	Niezgoda	479	9580
25.	Nowe Domy	95	1900
26.	Osiek	1376	27520
27.	Powidzko	1584	31680
28.	Przedkowice	1680	33600
29.	Przywsie	2465	49300
30.	Radziądz	2206	44120
31.	Ruda Żmigrodzka	1120	22400
32.	Sanie	3867	77340
33.	Sieczków	98	1960
34.	Szydłów	732	14640
35.	Węglewo	950	19000
36.	Wierzbina	1299	25980
37.	Żmigródek	2051	41020
38.	Żmigród	2495	49900
	RAZEM	74566	1491320

*przy założeniu stawki 20 zł/m²

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązek usuwania wyrobów zawierających azbest oraz koszty z tym związane ponoszą właściciele obiektów na których wykorzystywany jest azbest. Jednakże ze względu na dość wysokie koszty, liczba właścicieli obiektów zdecydowana na usunięcie azbestu jest niewielka.

Wysokie koszty nie dają również możliwość na sfinansowanie tego zadania w całości ze środków gminy. Istnieje jednak możliwość uzyskania dodatkowego wsparcia finansowego z innych źródeł.

„POKA” przewiduje następujące źródła finansowania usuwania azbestu:

- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- środki funduszy ochrony środowiska,
- Środki pomocowe Unii Europejskiej,
- środki własne jednostek samorządu terytorialnego,
- środki własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych.

8.1. Środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki.

Ministerstwo Gospodarki wspiera finansowo realizację zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Większość działań ukierunkowanych jest na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego, w formie bezpośredniego wsparcia np. na opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest lub też pośrednio w formie materiałów informacyjno-edukacyjnych – ulotek, plakatów, poradników.

8.2. Środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

WFOŚiGW udziela wsparcia przedsięwzięć związanych z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przy udziale środków NFOŚiGW.

Beneficjentem mogą być jednostki samorządu terytorialnego, które przeprowadziły inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz posiadają aktualny program usuwania azbestu zatwierdzony przez Radę Gminy.

JST może uzyskać do 85 % dotacji, pozostałe 15% stanowi wkład własny.

Dofinansowanie obejmuje działania związane z demontażem, zbieraniem, transportem i unieszkodliwieniem odpadów zawierających azbest.

Jeżeli JST pośredniczy w przekazywaniu dofinansowania ostatecznemu odbiorcy stosuje zasady pomocy publicznej i zapewnia zgodność pomocy publicznej z zasadami jej udzielania. W tym przypadku 15% kosztów stanowiłoby wkład własny właściciela nieruchomości.

8.3. Bank Ochrony Środowiska.

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. Współpracuje on z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska.

BOŚ udziela kredytów preferencyjnych na inwestycje związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu oraz wyrobów zawierających azbest bank, polegające na wymianie powierzchni dachowych lub elewacyjnych wykonanych z materiałów azbestowych w obiektach budowlanych.

Kosztami kwalifikowanymi objęte są koszty związane z demontażem, transportem i zdeponowaniem odpadów na składowisku.

Kredyty przeznaczone są dla osób fizycznych, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym przepisy prawa zezwalają na nabywanie praw oraz zaciąganie zobowiązań we własnym imieniu (np. wspólnoty mieszkaniowe) – będący właścicielami nieruchomości lub podmiotami dysponującymi innym prawem władania nieruchomością.

BOŚ oferuje również kredyty EKOodnowa dla firm (ze środków Banku KfW). Umożliwiają one sfinansowanie przedsięwzięć mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, które przyczynią się do powiększenia majątku firmy poprzez realizację inwestycji przyjaznych środowisku, w tym m. in. unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

Kredyt EKOodnowa dzięki długiemu okresowi kredytowania, daje możliwość rozłożenia kosztów inwestycji w czasie.

8.4. Środki z Unii Europejskiej.

Pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie 2014-2020 przyznawana jest w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności m.in. w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich..

W zależności od programu, beneficjentami mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jst;
- podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jst;
- spółdzielnie mieszkaniowe;
- wspólnoty mieszkaniowe;
- gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie;
- młodzi rolnicy;
- rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Regionalny Program Operacyjny

Zarząd Województwa Dolnośląskiego dnia 21 stycznia 2015 r. uchwałą nr 41/VI/15 przyjął *Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020*. Program składa się z 11 osi priorytetowych.

Projekt dot. unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, przede wszystkim kompleksowe programy usuwania i unieszkodliwiania azbestu, wspierane będą zgodnie zapisami *Programu* w ramach osi priorytetowej 4 – ŚRODOWISKO I ZASOBY, PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Gospodarka odpadami.

8.5. Środki własne Gminy.

Dnia 16 lutego 2012 r. Rada Miejska w Żmigrodzie na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawie o finansach publicznych podjęła uchwałę *w sprawie ustalenia zasad i trybu udzielania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym dotacji z budżetu gminy Żmigród na dofinansowanie poniesionych kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Żmigród*.

Pomoc jest udzielana właścicielom nieruchomości ujęty w ewidencji wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.

Dofinansowanie może obejmować również odebranie odpadów azbestowych wcześniej zdjętych z obiektu budowlanego i skadowanych na terenie nieruchomości pod warunkiem, że zostały wykazane w przeprowadzanej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.

Dotacja udzielana jest jednorazowo na podstawie pisemnego wniosku właściciela nieruchomości, po zawarciu umowy pomiędzy gminą a właścicielem. Wysokość przyznanej dotacji to 50% udokumentowanych fakturą lub rachunkiem poniesionych kosztów na demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, jednak nie więcej niż 2000 zł.

Środki własne przeznaczone na dofinansowanie pochodzą głównie z opłat i kar za korzystanie ze środowiska.

8.6. Środki własne Gminy oraz środki zewnętrzne.

Połączenie środków własnych gminy oraz środków zewnętrznych wydają się być jednym z lepszych rozwiązań dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaletą takiego rozwiązania może być wyłączenie udziału własnego właściciela nieruchomości, na której użytkowany jest azbest. Wówczas ponosiłby on tylko koszty związane z nowym pokryciem dachowym.

W przypadku pozyskania środków z WFOŚiGW koszty usuwania azbestu przedstawiałyby się następująco:

- ok. 85% środki z WFOŚiGW (przy udziale NFOŚiGW);
- ok. 15% środki własne gminy (np. z opłat i kar za korzystanie ze środowiska).

9. ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z PRZEPISAMI PRAWNYMI ORAZ DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI I STRATEGICZNYMI

Zapisy „Programu” są:

1. Spójne ze strategicznymi kierunkami wyznaczonymi w:
 - a) Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
 - b) Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012;
2. Zgodne z przepisami prawnymi dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest – ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz z aktami wykonawczymi.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Jego główne cele to:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
Zgodnie z zapisami *POKA* do zadań samorządu gminnego należy:
 - 1) gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego;
 - 2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
 - 3) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *POKA*;
 - 4) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
 - 5) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
 - 6) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
 - 7) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *POKA*;
 - 8) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego 2012

Nadrzędnym celem WPGO w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest jest ich wyeliminowanie ze środowiska oraz unieszkodliwienie. Do realizacji podstawowego celu założono pięć celów krótkoterminowych do roku 2017:

- 1) prowadzenie pełnej inwentaryzacji rodzaju, ilości oraz miejsc występowania wyrobów zawierających azbest oraz jej coroczna aktualizacja zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- 2) zwiększenie świadomości społeczeństwa województwa na temat szkodliwości azbestu i konieczności jego eliminowania ze środowiska;
- 3) sukcesywne i bezpieczne dla środowiska oraz zdrowia mieszkańców usuwanie wyrobów zawierających azbest z obszaru województwa;
- 4) zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 5) zapewnienie na terenie województwa wystarczającej pojemności składowisk do składowania odpadów zawierających azbest.

Wyznaczone cele będą możliwe do osiągnięcia poprzez realizacją następujących działań na szczeblu wojewódzkim i gminnym:

- 1) informowanie społeczeństwa o zagrożeniu zdrowia ludzi przy samodzielnych usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- 2) monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- 3) rozbudowa i modernizacja i/lub budowa składowisk przeznaczonych do składowania odpadów zawierających azbest oraz stosowania innych, dozwolonych prawem metod zagospodarowywania odpadów zawierających azbest;
- 4) przeprowadzanie akcji informacyjno-edukacyjnych dla wykorzystujących azbest, użytkowników wyrobów zawierających azbest;
- 5) wytworzenie mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu;
- 6) przedstawienie społeczeństwu sposobów postępowania, gospodarowania, bezpiecznego usuwania oraz transportowania odpadów zawierających azbest, w tym zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest;
- 7) opracowanie przez gminy programów usuwania wyrobów zawierających azbest umożliwiających m.in. pozyskanie środków finansowych w celu usuwania azbestu.

10. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM, MONITORING I OCENA WDRAŻANIA PROGRAMU

10.1. Zarządzanie programem.

Zadania zawarte w „Programie” realizowane będą przez istniejące struktury samorządowe. W chwili obecnej nie planuje się stworzenia nowych stanowisk w administracji.

Bezpośrednie zarządzanie realizacją „Programu” przez władze samorządowe gminy będzie sprowadzało się do wykonywania następujących funkcji:

- kontrolnych;
- regulacyjnych - poprzez stanowienie prawa lokalnego (uchwały) oraz decyzje administracyjne;
- wykonawcze - wynikające z przepisów prawnych (obowiązujących ustaw).

Główną odpowiedzialność za realizację „Programu” ponosi Burmistrz, współpracując przy tym z Radą Miejską oraz organami administracji rządowej oraz samorządowej na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.

Najważniejsze zadania do realizacji to:

1. gromadzenia informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie zebranych danych do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego, jakim jest azbestowa baza danych (www.bazaazbestowa.pl);
2. aktualizacja inwentaryzacji oraz „Programu”;
3. pomoc w usuwaniu wyrobów zawierających azbest, z wykorzystaniem pozyskanych na ten cel środków zewnętrznych oraz środków własnych;
4. informowanie i edukowanie mieszkańców w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem azbestu.

10.2. Monitoring i ocena wdrażania programu.

Monitorowanie jest procesem wymagającym ciągłego gromadzenia danych, które po analizie mogą stanowić podstawę do zmian bądź korekt „Programu”. Dzięki prowadzonemu monitoringowi będzie można również dokonać oceny osiągniętych efektów.

Działania monitoringowe polegać będą na gromadzeniu, przetwarzaniu i rozpowszechnianiu informacji dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności:

- bieżące monitorowanie ilości wyrobów azbestowych usuniętych i zutylizowanych w każdym roku realizacji „Programu” oraz pozostałych jeszcze do likwidacji;
- wyników przeprowadzonej inwentaryzacji, oceny stanu technicznego wyrobów azbestowych oraz ich lokalizacji.

Na potrzeby monitoringu wykorzystana będzie Baza Azbestowa (www.bazaazbestowa.pl), prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki.

Wskaźniki przyjęte do oceny realizacji „Programu” przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 9. Wskaźniki monitorowania 'Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015 – 2032'

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary
1	Ilość wyrobów zawierających azbest - ogółem	m ² /rok lub Mg/rok
2	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku	m ² lub Mg
3	Ilość wyrobów zawierających azbest pozostałych do usunięcia	m ² lub Mg
4	Wydatki poniesione na usunięcie wyrobów zawierających azbest w danym roku	PLN
5	Ilość złożonych i rozpatrzonych pozytywnie wniosków o dofinansowanie	szt.
6	Ilość zlokalizowanych na terenie gminy dzikich wysypisk odpadów azbestowych w danym roku	szt.

Wskaźnikami wyjściowymi do monitorowania „Programu” będą dane zebrane na potrzeby niniejszego dokumentu - ilość wyrobów zawierających azbest: 75311 m². Liczba przyjętych wskaźników może ulec rozszerzeniu bądź modyfikacji.

11. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015 – 2032” realizuje cele i zadania wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r.

Celem niniejszego „Programu” jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród do końca 2032 r., a co za tym idzie minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zapisy przyjęte w „Programie” nie będą naruszać zasad prawidłowego działania środowiska naturalnego oraz stawiają zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na równi z innymi celami gminy.

Wpływ na powierzchnię ziemi (powierzchniowe utwory geologiczne, rzeźba terenu) – usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Żmigród nie spowoduje zagrożenia powierzchni ziemi.

Wpływ na gleby – wdrożenie „Programu” nie spowoduje pogorszenia warunków agroekologicznych dla rozwoju rolnictwa w gminie.

Wpływ zasoby przyrodnicze – wdrożenie „Programu” nie stwarza zagrożenia dla istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu. Transport odpadów z terenu gminy nie spowoduje istotnego oddziaływania na zasoby przyrodnicze w porównaniu z ruchem pozostałych pojazdów samochodowych.

Wpływ na lasy – wdrożenie „Programu” nie spowoduje pogorszenia stanu ekosystemów leśnych.

Wpływ, na jakość wód (wody powierzchniowe i podziemne) – realizacja zadań wynikających z „Programu” nie spowoduje pogorszenia stanu czystości wód. Transport odpadów na terenie gminy nie spowoduje oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne.

Wpływ, na jakość powietrza i zdrowie ludzi – wdrożenie „Programu” spowoduje poprawę stanu powietrza. Sukcesywne usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest będzie miało pozytywny wpływ na zmniejszenie narażenia mieszkańców na emisję włókien azbestu. Transport odpadów niezabestowych nie spowoduje zwiększenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz emisji hałasu komunikacyjnego.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest zgodnie z obowiązującymi przepisami będą prowadzone w sposób eliminujący uwalnianie azbestu do środowiska, według odpowiednich procedur formalnych, w tym kontrolnych. Dlatego też należy twierdzić, że oddziaływanie wykonywanych prac związanych z usuwaniem, transportem i unieszkodliwianiem azbestu na środowisko, jest ograniczone do wymaganego minimum.

Realizacja działań „Programu” dla gminy Żmigród, nie będzie również powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Na terenie gminy Żmigród nie przewiduje się również składowiska odpadów azbestowych, zatem najważniejsze elementy związane z usuwaniem azbestu na terenie gminy to demontaż i transport.

12. PODSUMOWANIE

Realizacja „Programu” podobnie jak i programów nadrzędnych wpłynie na poprawę warunków ochrony zdrowia i życia ludności, przyniesie korzyści w sferze społecznej, ekologicznej i ekonomicznej.

„Program” realizowany będzie do 2032 r. Wynika to między innymi z ograniczonych możliwości finansowych zarówno gminy, jak i właścicieli nieruchomości.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, że na terenie gminy Żmigród występuje 75311m² wyrobów zawierających azbest.

Większość to płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie, głównie, jako pokrycia dachowe.

Największe ilości azbestu zinwentaryzowano w miejscowości Kliszkowice, najmniejsze w Książęcej Wsi.

745 m² wyrobów zawierających azbest złożonych jest na przyzmacach na terenach nieruchomości.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie gminy 1.506.220 zł.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi za usunięcie azbestu odpowiada właściciel nieruchomości. Z uwagi na wysokie koszty przedsięwzięcia (demontaż, transport i unieszkodliwienie azbestu oraz nowe materiały

bezaazbestowe), gmina powinna podjąć działania mające na celu wspieranie właścicieli nieruchomości w pozyskiwaniu środków na ten cel oraz przeznaczenie środków z budżetu gminny (np. z opłat i kar za korzystanie ze środowiska).

Istotne jest także podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, szczególnie poprzez odpowiednie działania edukacyjno-informacyjne. Pozwoli to wyeliminować usuwanie wyrobów azbestowych „na własną rękę” i tworzenie tzw. dzikich wysypisk.

Jednocześnie realizacja „Programu” pozwoli m.in. na oczyszczenie gminy z wyrobów zawierających azbest, a co za tym idzie zmniejszenie stężenia pyłu azbestowego w powietrzu i poprawę ochrony zdrowia mieszkańców gminy, wzrost atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu, przedłużenie okresu użytkowania obiektów, na których stosowany był azbest

W związku z możliwymi zmianami przepisów prawnych, kosztów usuwania azbestu, a także zmianami w zakresie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest konieczna będzie aktualizacja niniejszego dokumentu. Zakłada się, że aktualizacja będzie przeprowadzana, co 4 lata.

PRZEWODNICZA
RADY MIEJSKIEJ
w Żmigrodzie
mgr inż. Janusz...

Wykorzystane materiały:

- *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.;
- *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012* przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XXIV/616/12 z 27 czerwca 2012 r. wraz z uchwałą w sprawie jego wykonania nr XXIV/617/12 z 27 czerwca 2012 r. (ze zmianami);
- *Program Usuwania Azbestu z Terenu Gminy Żmigród*, Burmistrz Gminy Żmigród, Żmigród listopad 2008, **IMECONSULTING** Biestrzyków;
- *Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów użyteczności publicznej stanowiących lub będących w zarządzaniu, administrowaniu przez organy administracji publicznej na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym*, Ministerstwo Gospodarki, ROT Recycling Odpady Technologie S.C. Gliwice
- *Regulamin konkursu dofinansowania przez WFOŚiGW we Wrocławiu przedsięwzięć związanych z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przy udziale środków NFOŚiGW*;
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020*, Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 41/V/15 z dnia 21 stycznia 2015 r.;
- *BAZA AZBESTOWA*, www.bazaazbestowa.pl;
- ulotka „Azbest realne zagrożenie dla ciebie i twojej rodziny”, Ministerstwo Gospodarki i Pracy;
- ulotka „Azbest w twoim domu”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2008;
- ulotka „Azbest w twoim otoczeniu”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2008;
- *Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2008 r., Ekofol II S.A. w Bytomiu;
- *poradnik Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003;
- strona internetowa Ministerstwa Gospodarki www.mg.gov.pl.

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Żmigród na lata 2015-2032

18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
.....
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
.....
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
.....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
.....
.....
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
.....
8. Stopień pilności⁷⁾:
.....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu:
.....
 - b) data ostatniej aktualizacji:
.....
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
.....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

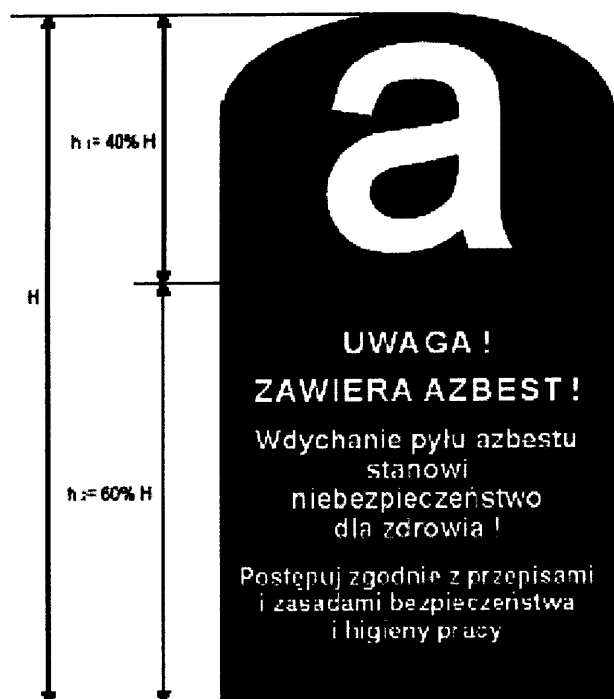
²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

- ⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- ⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- ⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- ⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

WZÓR OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części:
górną ($h_1 = 40\% H$) zawierającą literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
dolną ($h_2 = 60\% H$) zawierającą wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

